

سیدنا محمد

נ זהו של אתול פוגרד, המחזאי הדרום-אפריקני, מחברו של "בוסמן ולינה", היכן והוצג לפני למעלה משלוש שנים ב"מרתף". ק עתה הזדמן לי לראותה, משחזרו השחקנים הנוטלים בו חלק, שולמית אדר, זכריה טובי והיינץ ברנרד, כרצונו בקיבוצים — ואני מקווה גם באולמות שבערים. מ מצויין וביצוע על דרגה משחקית כה גבוהה לא ראיתי זרין הישראלי מכבר!

ולונה הם זוג, "צבעוניים" — בני תערובת — החיים יום-אפריקה במעין, "לימבו" — חלל ריק שבין עולמים חדש, העשיר של הלבנים והגיהנום בו שרויים השחורים. הם ייתפנסים מאשפתות, מתנוררים בסוכת-פחים, ונאלצים ל כל העת, כי הבולדוזרים של האיש הלבן הורסים בכל עם את שכונות-הפחיות הצצות בשולי הערים. אבל המחזה פועל על מישורים רבים. והמדני, המתריע על אפליה ואי-צדק אינו החשוב שבהם. בוסמן זקוק ליצור כלשהו שיהיה נחות אפילו ממנו. לכן הוא רודה באשתו ומכה אותה. הוא מתנשא על כושי זקן, הנקלע לחברתם, בניצה בה הם שרויים בליה בו מתרחשת העלילה. אבל לנה צמאה ליצור חי כלשהו שתהיה לה שייכות אליו. היא ר "זוג עיניים שיביטו בה". ואין זה משנה אם זה רק כ שאבד בשעת המהומה של הריסת הפחיה הקודמת ה "זוג מפני הדחפור). הסבא הכושי הגוסס אינו מדבר את יתה, אבל הוא לומד לפחות לבטא את שמה. זה הכל. למענו היא מוותרת על בקבוק היין — והשכרון המ "ח ממנה את חיה האיומים, ועל השמיכה ומקום השינה בסוכה העלובה.

"אלוהים, אתה יכול לקחת ממני את יום אתמול, אפילו אם זה היה יומי האחרון!" — היא אומרת. ומי שמסוגל לכתוב פסוק כזה הוא, ללא ספק, משורר גדול. רחמים גדולים, גדולים ולא רכרוכיים, נכמרים על יצורי-אנוש אלה. הכניעה הנוראה, הסופית, המוחלטת שולטת בחייהם של שניים אלה, שעוצבו בעזרת מאות פרטים זעירים על-ידי שני השחקנים והבמאית הלנה קאוט-האוסון. ברנרד בתפקיד ללא טקסט כמעט (כל מה שהוא אמר נאמר בשפה אפריקנית בלתי מובנת) בונה דמות שלימה מלא כלום כמעט. שולמית אדר — למדה את "הצחוק ואת העמידה המיוחדים, את ספיקת הכפיים האפריקנית האומינית, ועושה בהם שימוש מצויין. זכריה טובי יעצב דמות מרה ומשכנעת. שני היצורים האומללים הללו אינם מרחמים על עצמם, אינם מתכננים תכניות, אלא פשוט ממשכים לחיות, וכל כוחותיהם אינם מספיקים להם, אלא כדי חיים בהמיים, פרימיטיביים להחריד. אמת איומה, מזועזעת, ניצב על הבימה. ללא אמצעים תיאטראליים גדולים, בפשטות מהממת, מכריח אותני המחזאי לסבול את ההשפלה שבניון, בהפיכת בני-אנוש לחיות ממש.

למרות הקדרות והסבל יש בהצגה קלות, חן, חוש הומור ומעל לכל רגש אנושי כן. "בוסמן ולנה" בביצוע זה הוא תיאטרון גדול, שאינו נזקק אלא למחזה מצויין ושלוש שחקנים מעולים. "שלוש קרשים ותאוה גדולה" — אמר שקספיר, מספיקים. זר התיאטרון מעולה על רמה בין-לאומית, המבוצע על-ידי ש י שחקנים שאינם, "כוכבים". שולמית אדר, שכמעט לא י אותה בשנים האחרונות על הבימה (מדוע, לעזאזל!), טובי, הזכור מ, "זה מסתובב" ועולה חדש מאנגליה, ו. לחקת תפקידים אפיזודיים ב, "הבימה". "בוסמן ולנה" הוא תיאטרון אמיתי שאינו נזקק לבימוי מהמם, מאוהב בעצמו. זו הצגה הדורשת תשומת-לב מצד הקהל, ועדינות. והקהל הישראלי הורגל למכות פטיש בראש, לאפקטים לשמם. הצגה כמו זו של אתול פוגרד מחזירה אותנו לתיאטרון האמיתי.

"בוסמן ולינה"

מחזה בשתי מערכות

מאת: אתול פוגארד

עברית: שמעון לוי

במוי: הלנה קאוט-האוסון

משתתפים :

לינה - שולמית אדר

בוסמן - זכריה טובי

הזקן - היינץ ברנרד

גיורא מנור ב"על המשמר"

"אפארטהייד" - מלה אפריקאנית שמוכנה "הפרדה".
 זהו השם שניתן על ידי המפלגה האפריקאנית
 הלאומית שהיתה בשלטון בדרום אפריקה לאחר 1948,
 ואשר, לפי מדיניותה אורגנו היחסים בין
 3,000,000 תושביה הלבנים לבין 12,000,000
 הלא-לבנים, רובם אפריקאנים.

לפי מדיניות זו מותרת לאפריקאנים בעלות על
 קרקע רק בשטחים המיועדים לילידים. שטחים אלה
 מהווים רק 13% מאדמות כל המדינה.
 נאסרו יחסי-מין ונשואים בין לבנים ללא-
 לבנים, נמנעו זכויות הצבעה מלא-לבנים, וחובה
 על כושים לקבל רשיון מיוחד אם ברצונם לעבור
 בשטחים עירוניים.

זה זמן רב, ששטחי שמורות הילידים מלאים
 משכנות-עוני, והגברים חייבים לבלות את חליהם
 כפועלים נודדים.

ביקורת על ההפרדה הגזעית מצד חברים אחרים של
 חבר-העמים הבריטי, גרם ליציאתה של דרום-
 אפריקה מחבר-עמים זה בשנת 1961.

(אנציקלופדיה בריטניקה)

אתול פוגארד הוא מחזאי דרום-אפריקאני בן 40
 שכל מחזותיו עוסקים בבעיית ההפלייה הגזעית
 בארצו.

מחזהו הראשון "קשר דם" (המספר על שני אחים,
 האחד לבן-עור והשני כהה-עור) הוצג ב"אהל"
 לפני כעשר שנים.

מחזותיו כתובים למספר קטן של משתתפים ומאפשרים
 לסופר להדגיש לעומק את דעותיו על היחסים בין
 אדם לחברו.

מחזותיו האחרים הם: "אנשים גרים כאן", "שלום
 ולהתראות", ולאחרונה כתב שני מחזות: "סיזוי
 בנזי מת" ו"האיל", בשתוף עם שני השחקנים
 המשתתפים בהם, כעבודת סדנא, בחיפושיו אחר
 דרכים חדשות.

"בוסמן ולינה" זכה בניו יורק לפרס המחזה הטוב
 ביותר לשנת 1970, הוצג בלונדון בהצלחה בכמויו
 של הסופר, ואף הוסרט עם אתול פוגארד עצמו
 בתפקיד בוסמן.

לינה : למה אתה מרביץ לי? לחמם את החיים
 שלך? תלמד לרקוד, בוסמן, תשאיר
 את המכות שלך על האדמה!
 אולי אתה רק רוצה לנגוע בי, לדעת
 שאני פה? תנסה את זה בדרך אחרת,
 תפתח את האגרוף שלך, תשים אותו
 עלי. אני פה. אני לינה.

בוסמן : לינה! לינה... ואני בוסמן.

לינה : תרביץ לעצמך!

בוסמן : זה לא כואב.

לינה : וכשזה אני? זה כואב לך?

מה אני עשיתי, בוסמן? זה החיים

שלי. תרביץ לשלך!

בוסמן : תראי לי את זה! איפה זה? הדבר הזה

שקורה לי? איפה? זה הפחיה ההיא?

האיש הלבן הפך אותה הבוקר. הרוח

תעשה את זה לזאת'י. הדרך שהלכתי

היום? מאחורינו! סווארטקופס?

בשבוע הבא זה יהיה מקום אחר. הייך?

הבקבוקים ריקים.

איפה זה!!!

